

Lars Leijonborg: Särskild debatt om kriget i Bosnien 1992

Talare

Lars Leijonborg
Partiledare för Folkpartiet (numera Liberalerna)

Datum

29 april 1992

Plats

Riksdagen, Stockholm

Omständigheter

Den 29/4 1992 kallades en särskild debatt med anledning av det rådande kriget i Bosnien. Lars Leijonborg höll det första anförandet i diskussionen och förespråkade fler internationella insatser, insatser som kan kräva våld, i enighet med FN:s stadgar.

- 1 Herr talman! Än en gång rasar ett öppet krig i Europa: hundratusentals döda,
miljoner på flykt, ofattbara illdåd mot civila. Än en gång påminns vi om det
paradoxala. Det Europa där den västerländska kulturen, humanismen och
demokratin föddes fortsätter ju att ge världen de mest fasansfulla exemplen på
5 mänsklig grymhet och inhumanitet - utrotning av andra folk, tortyr och
terrorkrig mot civila.

10

Sakta men säkert växer nu opinionen i omvärlden; detta får inte fortsätta.

15

De historiska parallellerna ligger nära. På 30-talet började en diktator i Europa
utrota ett helt folk. Då var det inte muslimer utan judar som var utsatta för
etnisk rensning. Omvärlden orkade inte engagera sig. Ungefär samtidigt överföll
en annan diktator i Europa en självständig nation, medlem av Nationernas
20 förbund. Då var det inte Bosnien utan Abessinien vars existens skulle upphöra.
Omvärlden orkade inte engagera sig.

25

Min förhoppning är att denna riksdagsdebatt skall sända en mycket klar signal till de ansvariga för det som nu sker i Bosnien: Det svenska folket accepterar inte att Bosnien - en suverän stat, medlem av FN och Europeiska säkerhetskonferensen - utplånas. Det svenska folket accepterar inte att de bosniska muslimerna utrotas eller fördrivs från sina hemtrakter i etniska rensningsaktioner.

35

Vi tar inte ställning till vilken part som har haft mest rätt eller fel i det förflutna och inte heller till hur framtiden för det som en gång var Jugoslavien skall formas. Men det är regimen i Belgrad, med sin blandning av gammelmunnister och nationalister, som nu bär det största ansvaret för det krig som pågår mot den bosniska civilbefolkningen. Utan den regimens massiva stöd skulle inte de bosniska serberna kunna fullfölja sitt utrotningskrig. Men det finns också anledning att se mycket kritiskt på de kroater som med uppenbart stöd i Zagreb hänsynslöst tar för sig av det som de anser vara kroatiskt territorium i Bosnien.

45

Alla konflikter har historiska förklaringar. Motsättningarna på Balkan kan spåras till medeltiden. Årtionden av kommunistisk diktatur under Tito är en huvudförklaring till dagens situation.

55

Men historien får heller aldrig bli en ursäkt för brott mot mänskliga rättigheter.

60

I den nya värld som vi lever i, måste det finnas en beredskap för att med alla tillgängliga medel hindra extremister av den typ som nu leder det forna Jugoslavien mot katastrofen.

Man kan ställa frågan: Vad angår det som händer i Jugoslavien oss?

70

75 Den kan besvaras på många olika sätt. Medkänsla med dem som nu lider är ett svar. Men ett annat är att påminna om vårt egenintresse. Det som hände judarna, det som hände i Abessinien, det som hände i Afghanistan och det som nu händer i Bosnien kan hända också andra länder och folk. Det kan hända de baltiska staterna, t.ex. om Slobodan Milosevics andliga bröder i Moskva skulle återkomma till makten. Det kan någon gång hända också Sverige och
80 svenskarna. Det kan hända, om vi inte etablerar en världsordning där övergrepp mot folkrätt och mänskliga rättigheter stoppas och bestraffas.

85

Sverige har redan gjort mycket för fred och humanitet i Jugoslavien. Räddningsverkets personal gör heroiska insatser. Svensk FN-personal finns på plats. Vi har tagit emot tiotusentals flyktingar. Vi har utnyttjat vårt ordförandeskap i ESK till att agera för fred. Corellinitiativet för att ställa
90 krigsförbrytare inför rätta är utomordentligt viktigt. Vi har sagt ifrån inför FN:s säkerhetsråd att Sverige är berett att medverka i en ännu större FN-insats.

95

Men vi måste göra ännu mer. Vi skall kräva av FN, USA, Ryssland och EG att de alla gör ännu mer. Vi skall vara beredda att ta vårt ansvar för det som måste göras. Det gäller ansträngningarna att skapa fred och ansvaret för den desperata flyktingsituationen.

100

105 Vad kan då göras? Jag tror att vi måste gå vidare längs de två huvudspår som redan prövats.

110

Det skulle vara bra med en kraftig utvidgning av FN:s närvaro i området. Man skulle kunna upprätta skyddszoner som gradvis utvidgas. Hotade städer och byar skulle kunna erbjudas övervakning av stora FN-enheter. FN, eller stater som arbetar i enlighet med ett FN-mandat, skulle kunna utvidga sin
115 sanktionsövervakning ytterligare.

120

Men jag tror också att det är viktigt att FN nu klargör att om andra insatser inte mycket snart hjälper, så kan militärt våld komma att användas, i enlighet med FN-stadgans regler, för att skydda civilbefolkningen mot fortsatt dödande och för att värna Bosnien-Hercegovinas rätt att existera som stat. Ett sådant besked skulle också öka trovärdigheten i de FN-sanktioner som nu vidtas.

125

Jag är medveten om de stora risker och svårigheter som en militär intervention i FN:s namn rymmer, om den tvingas fram. Men riskerna och svårigheterna med
130 att utesluta det alternativet kan på längre sikt mycket väl vara större.

135

Det andra huvudspåret är förnyade insatser för en fredsuppgörelse och försoning. Londonkonferensen blev ett misslyckande, men kanske är det nu dags för ett nytt initiativ som syftar till att inleda en process mot dialog, växande förståelse och ökat förtroende. En positiv faktor i detta krig är att det på ömse håll i konflikten inte bara finns extremister och fanatiker utan också intelligenta
140 och modiga fredsanhängare. De krafterna måste på olika sätt stärkas. Som komplement till regeringskonferenser måste människor från de olika sidorna mötas till en konstruktiv dialog. När en överenskommelse om fred väl träffats

145 måste omvärlden vara redo att ställa upp med ett massivt ekonomiskt
hjälpprogram till återuppbyggnaden.

150 Även om ämnet för denna debatt är just Bosnien är det viktigt att påminna om
att situationen där hänger nära samman med de övriga konflikthärdarna i det
forna Jugoslavien. Omvärldens insatser måste också syfta till lösningar på de
andra minoritets- och gränsdragningskonflikterna i t.ex. Kosovo och
155 Makedonien, men också på de problem som rör de serbiska minoriteterna i
olika områden.

160 Herr talman! De insatser som jag nu talat om blir dyra. Men fortsatt krig blir
ännu dyrare. De insatser som jag förordat kan komma att binda militära och
andra resurser för många år framåt. Men alternativet, det vi nu ser förverkligas
varje dag, är outhärdligt.

165

Herr talman! Vi brukar tala om internationell solidaritet och utrikespolitik med
europeisk identitet. Det är dags att omsätta de begreppen i ännu mer handling.
Extremism och fascism får inte triumfera. Tragedin på Balkan får inte
170 fullbordas.

Källa

<div> Hämtat från riksdagen.se (åtkomstdatum 28/9 2026) </div>

175

Taggar

Liberalerna, Politiska tal

Relaterade

Ian Wachtmeister: Särskild debatt om kriget i Bosnien 1992
29 april 1992

180

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/lars-leijonborg-sarskild-debatt-om-kriget-i-bosnien-1992>